

आर्थिक वर्ष २०८०/२०८१ को निति
तथा कार्यक्रम

ताँजाकोट गाउँपालिका, चाँखुरे हुम्ला

आदरणीय गाउँसभा सदस्यग्युहरु,

यस गरिनामय सभामा गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम पेश गर्न पाउँदा मैले आफुलाई गौरवान्वित महशुस गरेको छु। वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका क्रममा गाउँपालिकालाई विभिन्न सुझाव दिनु हुने सम्पूर्ण आमा, बुबा, दाजुभाई तथा दिदी बहिनीहरु लगायत सहजकर्ताहरुलाई हार्दिक आभार सहित हामी सबैको तर्फबाट धन्यवाद व्यक्त गर्दछु। यस भ्रवसरमा नेपालको प्रजातान्त्रिक आन्दोलन, राजनीतिक अग्रगमन र लोकतन्त्रको सवलीकरणको क्रममा भएका ऐतिहासिक आन्दोलन जनयुद्ध जनआन्दोलनमा आफ्नो जीवन उत्सर्ग गर्नु हुने सम्पूर्ण सहिदहरुप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु।

सुन्दर, समुन्नत र समृद्ध गाउँपालिका निर्माण गर्ने हाम्रो संकल्प, समस्त गाउँपालिका वासीको समृद्धिको चाहाना र हामीले निर्वाचनका क्रममा हाम्रा मतदाताहरु प्रति अभिव्यक्त गरेका प्रतिज्ञाहरु पुरा गर्ने दिशामा हामीले आगामी आ. व. २०८०/८१ को नीति तथा कार्यक्रमलाई अभिमुख गरेकाछौं र तौजाकोट गाउँपालिका भरिका सबै मानिसहरुको कौख देखि शोक सम्मको सबै ग्यारेन्टी समेत हामिले लिनुपर्ने जिम्मेवारी समेत भएको हुनाले यसका लागि ढीगो विकासको राष्ट्रिय लक्ष्यहरुको स्थानीयकरण गर्दै गुणस्तरीय पूर्वाधार निर्माण सहित स्थानीय स्रोतको पहिचान र परिचालन गरी समावेशी, जलवायु उत्पादनशील तथा ढीगो स्थानीय आर्थिक विकास मार्फत समृद्ध गाउँपालिका र सुखी जनताको लक्ष्य हासील गर्न सार्वजनिक, निजीक्षेत्र र समुदायको साझेदारीमा विकास गरिनेछ।

गाउँपालिकालाई उत्कृष्ट गन्तव्यको रूपमा स्थापित गर्ने, दलित गरिब र पिछडिएका मानिसहरुको वैज्ञानिक व्यवस्थापन गर्ने, स्वच्छ, सफा र सुन्दर गाउँपालिकाको पहिचान कायम राख्ने र योजनाबद्ध शहरीकरण तथा वस्ति विकासलाई यस नीति तथा कार्यक्रमले प्रमुख प्राथमिकताहरुको रूपमा लिइएको छ।

(क) विद्यमान परिवेश (राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक, प्रशासनिक, आदि)

विश्वव्यापीरूपमा फैलिएको कोभिड-१९ महामारीबाट थलिएर भाथि उठन लागेको अर्थतन्त्र पुनः पुकेन युद्ध र सोबाट विद्य आर्पति थुँडलामा आएको संकुचनले नेपाललाई समेत

प्रभाव पारेकोछ । यसबाट संघीय सरकारको राजस्व परिचालनमा प्रभाव पर्न गै स्थानीय तहले पाउनु पर्ने वित्तीय हस्तारणमा नकारात्मक असर पुगेकोछ ।

नेपालले जनसांख्यिक लाभ सिदै अल्पविकसित मुलुकबाट विकासशील मुलुकको श्रेणीमा उक्लिनै लाग्दा हरेक दिन २ देखि ३ हजार युवाहरू रोजगारीको खोजीमा नेपाल छोडेर विदेशिनु पर्ने अवस्थाले हामी सबैलाई गम्भीर बनाएकोछ । आन्तरिक र बाह्य बसाइ सराइका कारण नेपालका गाउँघरहरू सुनसान बस्तीका रूपमा रूपान्तरित हुन पुगेकाछन । उम्जाउ खेत बारी बौझो हुन पुगेकाछन । यस सन्दर्भमा एवालाइ देशिभरै रोजगारीको अवसर सृजना गर्ने र गाउँघरको बसाइलाई आकर्षक बनाउने चुनौती हामी सबैको साझा मुद्दा हुन पुगेकोछ ।

यस विशिष्ट परिस्थितिमा हामीले हाम्रो अर्थतन्त्रलाई पुनर्उत्थानशील कियाकलापमार्फत अगाडी बढाउदै तिब्र र दिगो आर्थिक विकास गरी समृद्ध नेपाल सुखी नेपालीको मुल लक्ष्य हासील गर्नु परेको छ । यसका लागि हाम्रो गाउँपालिकामा स्थानीय आर्थिक विकासका कार्यक्रमलाई विशेष जोड दिनु पर्ने अवस्था सृजना भएकोछ ।

सेवा प्रवाहलाई घप प्रभावकारी बनाइ सुरासनको अनुभूति जनमानसमा ल्याउन गाउँपालिकाको क्षमता विकास गर्न समेत अपरिहार्यछ । यसका लागि विद्युतीय सुरासन प्रणालीलाई सेवा प्रभावमा न्यापक र प्रभावकारी बनाउनु पर्ने अवस्था देखिन्छ ।

(ख) विकास तथा समृद्धिको लक्ष्य प्राप्तिका अवसर तथा चुनौती

विद्यमान अवसरहरू:

हाम्रा लागि देहाय बमोजिमका अवसरहरू रहेकाछन:

१. संविधानतः अधिकार सम्पन्न स्थानीय सरकार स्थापना भै २२ वटा एकल अधिकार सहित विविध साझा अधिकार किटान हुनु ।
२. आफ्ना अधिकार क्षेत्रका विषयमा ऐन, कानून तर्जुमा, योजना तर्जुमाको अभ्यास हुनु ।
३. विकास निर्माणका विविध विषयमा नीति कार्यक्रम तथा बजेट संचालन गर्ने अधिकार प्राप्त हुनु ।
४. गाउँपालिका भित्र भौगोलिक तथा सांस्कृतिक विविधता रहनु ।
५. सबै बढामा सडक पूर्वाधारको पहुँच हुनु ।

६. सडक निर्माणमा भएको लगानी सँगै गाउँपालिकामा उत्पादित कृषिजन्य उत्पादनलाई बजार सम्मको पहुँच स्थापित हुनु ।

विद्यमान चुनौतीहरू:

हाम्रा सामु देहाय बमोजिमका चुनौतीहरू रहेकाछन्:

१. रोजगारउन्मुख सीपमूलक शिक्षाको विकास गर्नु ।
२. स्थानीय उत्पादनलाई बजारको उपलब्धता गराउनु ।
३. गुणस्तरीय वीउबिजन समयमा नै उपलब्ध गराउनु ।
४. युवा जनशक्तिलाई कृषि व्यवसाय प्रति आकर्षित गर्नु ।
५. व्यावसायिक कृषकको संख्या बृद्धि गर्नु ।
६. वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका सीप पुक्त युवाको सीप तथा पुँजीलाई उच्च विकासमा उपयोग गर्नु ।
७. निर्माण भएको पूर्वाधारको मर्मत सभार पद्धतिको विकास गर्नु ।
८. सडक लगायतका पूर्वाधारको उपयोग योजना डिजाइन तथा ड्रइड विना गरिने सडक तथा अन्य पूर्वाधारका संरचना निर्माणको कार्यलाई रोक्नु ।
९. भिरालो ठाउँ, बाढी पहिरो लगायतका प्रकोपको उच्च जोखिम भएका बस्तीमा भवन निर्माण कार्यलाई रोक्नु ।
१०. अव्यवस्थित बस्ती विस्तारको क्रम रोक्नु तथा व्यवस्थित बस्ति विकास गर्नु ।
११. बैज्ञानिक, जलवायु उत्पादनशिल तथा व्यवहारीक एवम् उपयुक्त भूउपयोग योजना तर्जुमा गरी लागू गर्नु ।
१२. सञ्चार सेवा प्रदायक संस्थाहरू बाट प्रभावकारी सेवा प्राप्ति र व्यवस्थित गर्नु ।
१३. प्राकृतिक स्रोत तथा नदिजन्य पदार्थ (हुंगाथालुवा, गिट्टी .) को मापदण्ड अत्यल्प नगरि अत्यधिक दोहन रोक्नु ।
१४. विभिन्न कालखण्डमा गाउँपालिकामा निर्माण भएका पूर्वाधारका संरचना (पुँजीगत सम्पति) को लगत तयार तयार गर्नु, मुल्यांकन गर्नु तथा सेवा प्रभावमा प्रभावकारी उपयोग सम्बन्धी योजना (Asset Management Plan) तयार गरी कार्यान्वयन गर्नु ।

(ग) नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका आधारहरू (संविधान, प्रचलित कानूनी व्यवस्था, राष्ट्रिय, प्रदेश र स्थानीय नीति, योजना र लक्ष्य एवम् अनुभव तथा सिकाइ आदि)।

नेपालको संविधानमा स्थानीय शासन सम्बन्धी उल्लेख भएको नीतिगत व्यवस्था, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले स्थानीय तहले आवधिक, वार्षिक तथा रणनीतिक योजनाहरू बनाई लागू गर्दै जानुपर्ने प्रावधान, राष्ट्रिय योजना आयोगले जारी गरेको स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७८, पन्ध्रौँ आवधिक योजनाको मूलभूत पक्षहरू अनुसार विभिन्न खण्डको सहभागितामूलक प्रक्रियाबाट यस गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयार गरिएकोछ ।

पन्ध्रौँ योजना, दिगो विकास सङ्घ २०३० को मार्गचित्र, गाउँपालिकाको आवधिक योजना, मध्यमकालीन छर्च योजना, गाउँपालिकाले कार्यान्वयनमा ल्याइएका कानुनी प्रावधान समेतलाई ध्यानमा राखी यो नीति तथा कार्यक्रम ल्याइएकोछ ।

गुणस्तरीय पूर्वाधार विकास निर्माणको कार्यमा गाउँपालिका भित्रका आम उपभोक्ताहरू, सर्वसाधारण जनता, उद्योगी व्यवसायीहरू, सामाजिक संघसंस्थाहरू तथा विकास साझेदारहरूको निरन्तर सहयोग रहदै आएको छ। विकास र सुशासनको लागि जनप्रतिनिधिहरूले स्पष्ट दृष्टिकोण सहित अगुवाई गर्ने हो भने प्रशासनिक संघन्धले त्यसलाई प्राथमिक तथा कानुनी ढाँचा भित्र आवद्ध गराउने हो। आम नागरिकहरूले साथ सहयोग, सुझाव दिने हो। जनसहभागीता एवं जनपरिचालनको क्षेत्रमा गाउँपालिकाले कायम गरेको इतिहासलाई अनुसरण गर्दै शासकीय प्रबन्धमा जवाफदेहिता, पारदर्शिता, गुणस्तरीयता एवं स्वच्छतापुक्त जनसहभागीता सुनिश्चित गरिने छ।

गाउँपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण (O & M) लाई अघावधिक रूपमा अध्ययन गरी छरितो एवं चुस्त संगठन संरचना मार्फत प्रशासनिक तथा चासु खर्चलाई मितव्ययी बनाइनेछ । यसबाट सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी तथा विकेन्द्रित तुल्याउदै पूँजीगत खर्च घटाउने नीति लिइएको छ। संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान एवं वित्तिय हस्तान्तरणको उच्चतम र प्रभावकारी परिचालन एवं उपयोग गर्दै वित्तिय आत्मनिर्भरता कायम गर्न प्रयत्न गरिने छ।

यस गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रमा समृद्ध, समावेशी, स्वच्छ, सुरक्षित, स्वावलम्बी र सुरक्षित सन्दाय निर्माण गर्ने उद्देश्य लिएकोछ। जनताको मौलिक अधिकार र प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्नका लागि सहभागिताका माध्यमबाट पारदर्शिता र जवाफदेहितालाई जोड दिइनेछ ।

(घ) हाल सम्म यस गाउँपालिकामा भएका उपलब्धीहरूको संक्षिप्त विवरण

१. यस गाउँपालिका ५० किमि कच्ची सडक रहेकोछ । गाउँपालिकाका सबै वडामा सडकको पहुँच पुगेकोछ । गाउँपालिकाले विभिन्न वस्ती र पर्यटकीय क्षेत्रहरूमा समेत गाडी चल्ने सडक पूर्वाधार विस्तार गरेकोछ । गाउँपालिकाबाट अन्य गाउँपालिका तथा प्रमुख राजमार्ग सम्मको सडक पहुँचलाई सुदृढ बनाइएकोछ ।

२. गाउँपालिकाका विभिन्न वडामा केहि हद सम्म सिचाईको व्यवस्था भएकोछ । जलवायु परिवर्तनको प्रभावका कारण डिजाइन अनुसार पानी प्राप्त हुने कुरामा चुनौती थपिएकोछ । गाउँपालिकामा रहेको १० शैल्याको अस्पतालको काम अन्दाजी ३० प्रतिशत भएकोछ । कार्यालयबाट प्रवाह हुने सार्वजनिक सेवा लगायत शिक्षा, स्वास्थ्य, बैंकिङ कारोबार आदिमा सूचना प्रविधिको प्रयोग भएकोछ ।

३. विकासका विभिन्न क्षेत्रमा महिला तथा युवाहरूको संलग्नता बढेकोछ । युवाहरूको खेलकुदमा संलग्नता बढाउनका लागि खेलकुद मैदान निर्माण कार्य भैरहेकोछ ।

४. गाउँपालिकाको दैनिक आर्थिक र प्रशासनिक कार्यसम्पादनका लागि गाउँपालिकाको आफ्नै स्वामित्वको प्रशासकीय भवन निर्माणाकको काम अन्तिम अवस्थामा रहेको छ ।

५. सबै वडामा आफ्नै स्वामित्व भएको वडा कार्यालयकाको भवन निर्माण भइ कार्यसंचालनहुदै आएकोछ ।

६. सबै वडाहरूमा स्वास्थ्य संस्थाहरूको व्यवस्थापन भएको छ । जसमा वडा नं ५ र २ मा स्वास्थ्य चौकी छन भने वडा नं १, ३ र ४ मा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई संचालन हुदै आएका छन । दुई वटै स्वास्थ्य चौकीले बरिष्ठ सेन्टरको रूपमा काम गर्दै आएका छन ।

७. यस ताँजाकोट गाउँपालिकाका सबै सामुदायिक विद्यालयमा गाउँपालिकाको स्थानीय पाठ्यक्रम तयार पारी पठनपाठनको व्यवस्था मिलाइएको छ ।

८. यस गाउँपालिका वडा नं ४ स्थित श्री चन्द्रप्रकाश माविमा कृषि जालिबिज्ञान सम्बन्धि कक्षा ९-१२ सम्म अध्ययनको लागि कक्षा यसै आर्थिक वर्ष २०७९।०८० बाट संचालन हुदै आएको छ ।

हाल सम्म गाउँपालिकामा ५ किमि कृषि सडक निर्माण भएकोछ । कृषि सहकारीसंस्थालाई व्यावसायिक कृषि तथा पशुपालनका क्षेत्रमा लगानी गर्न उत्प्रेरित गरिएकोछ । गाउँपालिका भित्र रहेका पर्यटकीय स्थलहरूको संरक्षण र प्रवर्धन गर्ने कामलाई व्यवस्थित रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइएकोछ । रोजगारी सृजना गर्न गाउँपालिका भित्र रहेको अम शक्तिको लगत तयार गरि विभिन्न सीपमूलक तालिम

सञ्चालन गरिएकोछ । विगत आर्थिक वर्षदेखि यस आर्थिक वर्षमा कुर्बि क्षेत्रमा उन्नतज्ञानका विडियोजन र विम्वारको व्यवस्था भएकोछ र पशु विकास क्षेत्रमा उन्नत ज्ञानका ससि योका र कुस्तुको चन्नाहरूको व्यवस्थापन भएको छ ।

९. गाउँपालिकाले १३ बटा पैन, १ नियमावली, २८ कार्यविधि, १ विधि, ३ निर्देशिका र १ प्रतिकाय योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याएकोछ । गाउँपालिकाले मंगटन तथा व्यवस्थापन मर्वेक्षण गरी सो अनुसारको मंगटन संरचना, जनशक्ति र कार्यविपरण तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएकोछ । यस गाउँपालिकाले गत आ.व. को स्थानीय तह सन्ध्यागत क्षमता स्वमुन्याइकन (LISA) मा ९२.२५ अंक प्राप्त गरेको छ ।

१०. गाउँपालिकाका प्राय सामुदायिक विद्यालयमा नयाँ पढि संरचनाको निर्माण भएका छन र विद्यालयमा गाउँपालिकाले विपयगत शिक्षकको करार सेवा मार्फत नियुक्ति गरि पढनपाठनको व्यवस्थापन गरेको छ ।

११. गाउँपालिकाका सर्वे मानिसहरूको स्वास्थ्य सेवानाई मध्यनजर गर्दै निमुन्क बितरणका स्यागी औषधि छरिद गरि स्वास्थ्य संस्था मार्फत सेवा प्रदान हुने व्यवस्था भएको छ र स्थानीय स्तरमा स्वास्थ्य तथा सरसफाई सम्बन्धि अभियान संचालन भएका छन ।

१२. भौगलिक रूपले आवतजावत गर्न कठिनाईहुने सोलानालाहरूमा आचरणक झोनुङ्गे पुलको व्यवस्था भएको छ ।

(च) आगामी आ.व.को प्रमुख नीति तथा कार्यक्रमहरू

सभाका सदस्यगृहहरू

अथ म आ. व. २०८०/८१ को विभिन्न विपयगत एवं क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्दछु ।

१. सामाजिक विकास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

क. शिक्षा

१. आवश्यकता र वास्तविक जीवनसँग जोड्ने र काम सिकाउने जीवनपयोगी सीपमा आधारित स्थानीय शैक्षिक पाठ्यक्रमको विकास गरी पालिका भरिका सर्वे विद्यालयमा पठनपाठनको व्यवस्था मिलाइ सकेको हुनाले त्यसलाई निरन्तरता दिइने छ र त्यस्तो पाठ्यक्रममा अतिरिक्त क्रियाकलाप र विविध समुदायका जातिग तथा सांस्कृतिक पहिचानहरूको बोध गराउन अवलोकन भ्रमण पद्धतिबाट जन्मास कक्षा र प्रयोगात्मक शिक्षामा दिन जोड दिइनेछ।
२. शिक्षा नियमावली, शिक्षा नीति, बहुभाषा शिक्षा निर्देशिका जस्ता कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्था मार्फत शिक्षा क्षेत्रको गुणस्तर नियमन एवं प्रवर्द्धन गरिने छ।
३. विद्यालय बाहिर रोका र बिच भै विद्यालय छोड्ने बालबालिकाहरूलाई विद्यालय शिक्षा पुरा गर्न प्रोत्साहनका लागि विशेष प्याकेज सञ्चालन गरिनेछ।
४. विद्यालयहरूको भौतिक पूर्वाधार, स्वास्थ्य तथा सरसफाईको सुविधा र आधारभुत खानेपानी सुविधा विस्तार गर्दै शिक्षकहरूको व्यावसायिक क्षमता विकासको लागि लगानी गरिनेछ।
५. विषयगत शिक्षकहरूको अभिलेख व्यवस्थापन गरी गाउँपालिकाको शैक्षिक विकासमा उनीहरूको अनुभवलाई उपयोग गरिनेछ।
६. संस्थागत विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकहरूलाई भ्रम ऐनले तोके बमोजिम न्यूनतम पारिश्रमिक उपलब्ध गराउने नीति कार्यान्वयन गरिने छ।
७. सामुदायिक विद्यालयहरूमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपातमा विषयगत दरबन्दी एवं शिक्षक सरुवालाई व्यवस्थापन गरिनेछ।
८. "उत्कृष्ट शैक्षिक गन्तव्य गाउँपालिका हाम्रो पहिचान" भन्ने आदर्श लक्ष्य प्राप्तिका लागि सरकारी तथा निजी क्षेत्रका शैक्षिक संस्थाहरूसँग प्रदान गर्ने उच्च शिक्षालाई धन गुणस्तरीय र सर्वसुलभ तुल्याउन त्यस्ता प्राज्ञिक संस्थाहरूसँग सहकार्य र साझेदारी गरिनेछ।
९. विद्यालयहरूको भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्दा बालमैत्री तथा अपाङ्गतामैत्री संरचना निर्माण गरिनेछ।
१०. केहि विद्यालयहरूमा पुस्तकालय, विज्ञान र कम्प्युटर प्रयोगशाला स्थापना भएको छ भने बाँकी विद्यालयमा स्थापना गर्ने नीति लिइनेछ।

११. शिक्षक तथा विद्यालय कर्मचारीहरूको पारिस्थितिक मासिक रूपमा सोई सम्बन्धित व्यक्तिको खातामा जम्मा हुने प्रणाली लागु गरिनेछ।
१२. शैक्षिक प्रणाली मै रूपान्तरण स्याउन पाठ्यक्रम विकास, पठनपढनको व्यवस्थापन, अतिरिक्त क्रियाकलाप व्यवस्थापन, शैक्षिक पाठो व्यवस्थापन, अध्यापिक स्रोत व्यवस्थापन, विद्यालय-अविभाक विषको सञ्चार व्यवस्थापन, अनलाइन शिक्षण तथा सिकाइ र दस्तावेजीकरण लगायतका क्षेत्रमा सुचना प्रविधिको प्रभावकारी उपयोग गरी सबै सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयहरूमा शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (EMIS) लागु गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।

ख. संस्कृति पर्याटन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. गाउँपालिकालाई खुल्ला बहुसांस्कृतिक संग्रहालयको रूपमा विकास गर्न पूर्वाधार निर्माण गर्दा बहुसांस्कृतिक पहिचान र मौलिकता झल्किने वास्तुकला, मूर्तिकला, चित्रकला जस्ता symbol हरु निर्माण गरिनेछ।
२. गाउँपालिका भित्र बोलिने विभिन्न जातजातिको मातृ भाषाहरूको संरक्षण गर्दै त्यस्ता भाषाको लिपी तथा व्याकरण लेखन तथा प्रकाशन गर्ने नीति लिइनेछ।
३. गाउँपालिका भित्र आयोजना हुने महोत्सवहरूमा विविध जातीय भेषभुजा, कला साहित्य, संगित लगायतको झाँकी सहित प्रदर्शन गर्ने नीति लिइनेछ।
४. गाउँपालिका भित्र सबै ठाँउमा मनाइने स्थानीय चाडपर्वलाई प्रोत्साहन र संरक्षण गर्न जोड दिइने छ।

ग. युवा तथा खेलकुद सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. खेलकुदको विकास गर्न विभिन्न खेलहरूका लागि खेलकुद मैदान लगायतका खेल पूर्वाधार निर्माण तथा नर्मत सम्भार गरिनेछ।
२. विषयगत खेल पुरस्कार राशीहरु स्थापना तथा दिगो व्यवस्थापन गर्दै जाने नीति लिइनेछ।
३. विभिन्न किसिमका दुर्घटनमा परेका युवाहरूलाई निरोधात्मक, प्रवर्द्धनात्मक र उपचारात्मक कार्यक्रमहरु मार्फत दुर्घटन मुक्त गराई समाजमा पुनस्थापनाको प्रयत्न मिलाइनेछ।
४. वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका युवाहरूले आर्जन गरेको ज्ञान र सिप सदुपयोग गर्दै स्वरोजगार र उद्यमशीलता विकासका लागि गाउँपालिकाको स्थानीय आर्थिक

विकास योजना अन्तरगत समावेश भएका नवप्रवर्तनशील, लगायतका प्रोत्साहनमुखी कार्यक्रम संग आवद्ध गरिनेछ।

५. युवा उद्यमशीलता विकासका कार्यक्रमहरु मार्फत युवालाई 'विदेश हेन बिजनेस' भन्ने भावना जागृत तुल्याई स्वरोजगार उन्मुख गराइनेछ।
६. युवा बेरोजगारी न्युनिकरणका लागि सरकारी, गैरसरकारी, सहकारी तथा निजी क्षेत्रको समन्वय र सहकार्यमा सिप तथा उद्यमशील क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।
७. 'एक बडा, एक व्यायामशाला' को नीति लिई युवाहरुलाई प्रशिक्षणको व्यवस्था मिलाइनेछ।
८. विपन्न, गरिब र परिवारका युवाहरुलाई इलेक्ट्रोनिक्स सामग्री मर्मत, प्लम्बिङ तथा इलेक्ट्रिसियन, अ्युटि पार्लर, होटल म्यानेजमेन्ट, व्यावसायिक पशु पालन तथा तरकारी खेती जस्ता तालिमहरु प्रदान गरी गरीबी न्युनिकरण र जिविकोपार्जनमा सहजीकरण गरिनेछ।
९. गाउँपालिका गौरवका रूपमा रहेका खेलकुद प्रतियोगिताहरु आयोजना गर्न सहकार्य र साझेदारी गरिनेछ।
१०. लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम
११. लैङ्गिक विभेद अन्त्य गर्दै लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ।
१२. महिला, बालबालिका, जल्पसंख्यक, भूमिहीन, अति गरिब, आदिवासी जनजाति र सामाजिक बहिस्करणमा परेका वर्गको लागि उत्थानशील कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।
१३. ऐतिहासिक कालवेखि दलित समुदायले, जीवन निर्वाहको रूपमा अपनाइ आएका परम्परागत पेशालाई व्यवसायिक उद्यमको रूपमा विकास गर्न पुजि लगानी सहयोग गरिनेछ।
१४. विकासका कार्यक्रमहरुमा टोल विकास संस्थाहरुलाई प्रभावकारी रूपमा सहभागी गराइनेछ, सधन परिचासन गरिनेछ।
१५. ज्येष्ठ नागरिक परिचयपत्र बडास्तरबाट नै उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ।

६. "हिंसा मुक्त गाउँपालिका हाम्रो पहिचान" अभियान संचालन गरी सबै प्रकारका हिंसा विरुद्ध शुन्य सहनशिलता नीति लिइनेछ। पारिवारिक हिंसाद्वारा पिडितको संरक्षणका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
७. महिला उद्यमशीलता विकासका लागि महिलाद्वारा प्रवर्द्धित व्यवसायमा निश्चित प्रतिशत कर छुटको व्यवस्था गरिनेछ।
८. गर्भवती महिलाहरूको लागि आमा सुरक्षा कार्यक्रम र नवजात शिशुको लागि पोषण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
९. गाउँपालिका तथा वडास्तरीय मातृ स्वास्थ्य संज्ञासलाई प्रभावकारी रूपमा परिचालन गरिनेछ।
१०. बालविकास केन्द्रहरूको भौतिक पूर्वाधार स्तरोन्नति गरिनेछ।
११. गाउँपालिका बालमैत्री घोषणा हुन बाँकी सबै वडाहरूलाई आ. व. २०८०/८१ भित्र बालमैत्री वडा घोषणा गर्ने कार्य सम्पन्न गरिनेछ।
१२. मानव विकास सूचकांकमा पछि परेका समुदाय चौतारीगाउँ, अड्डिखोला, खर्क देउलागौरा, विहि दलितवाडा जस्ता बस्तिहरूका बासिन्दाको जिवनस्तर उकास्न विशेष कार्यक्रमका लागि बजेटको व्यवस्था गरिनेछ, यसका साथै विवन्न समुदायका घर एकिन गरि निजलाई खर छानामुक्त घर निर्माणका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ।

ड. स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. नागरिकको पहुँच सुनिश्चित हुने गरी गाउँ गाउँपालिका क्षेत्र भित्र विकिरसकीय र प्रयोगशाला सेवा तथा अनुसन्धानात्मक कार्यहरू संचालन गर्न अस्पताल, स्वास्थ्य चौकी, आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र स्तरोन्नती गरी रोकथाम, निदान र पुनर्स्थापन सेवालाई सहज र नियमित बनाइनेछ।
२. नागरिकहरूलाई मृगीला, मुटु, उच्च रक्तचाप, मधुमेह जस्ता रोगको निःशुल्क जाँच र उपचारको प्रबन्ध मिलाइने छ।
३. सामुदायिक विद्यालयहरूमा विद्यार्थीहरूको नियमित स्वास्थ्य परिक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
४. बर्किङ सेन्टर र स्वास्थ्य क्लिनिकहरूको सेवालाई स्तरोन्नति गर्ने क्रममा प्रयोगशाला सहितको सेवा उपलब्ध गराउने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

५. नेपाल रेडक्रस सोसाइटीसँग सहकार्य गरी रक्त सञ्चार सेवालाई सहज तुल्याइनेछ ।
६. आर्थिक रूपमा अति विपन्न गाउँपालिका बासीहरूको स्वास्थ्य जाँच र उपचारका लागि निजहरूलाई अस्पताल न्याउन-लैजान एम्बुलेन्स सेवालाई प्रभावकारी गरिनेछ भने सुत्केरी महिलाहरूलाई निशुल्क सेवा प्रदान गरिनेछ ।
७. गाउँपालिकाक्षेत्र भित्र हुने परम्परागत औषधीय वनस्पतिको संरक्षण, खेति प्रवर्द्धन र प्रशोधनका कार्यहरू संचालन गरिनेछ ।
८. महिला स्वयंसेविकाहरूको दक्षता विकास तालिम उपलब्ध गराई उनीहरूको सेवालाई प्रभावकारी तुल्याइनेछ ।
९. स्वास्थ्य संस्थाहरूको प्रभावकारी सेवा विस्तारका लागि सार्वजनिक संस्था निजी क्षेत्र र गैरसरकारी संस्थाहरूसँग सहकार्यको नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१०. स्वास्थ्य विस्तारका लागि प्रदान गर्ने आधारभूत सेवाहरूको शुल्कलाई नियमन गरिनेछ ।
११. सीमान्तकृत, गरीब तथा पछाडी परेका जनसमुदायहरूलाई निःशुल्क स्वास्थ्य बीमा गरिनेछ ।
१२. गाउँपालिकाका सबै मानिसहरूको स्वास्थ्य अवस्थालाई मध्यमजर गर्दै समय समयमा पालिका भरि निशुल्क स्वास्थ्य तथा सरसफाई अभियान संचालन हुँदै आइरहेको छ अझै यसलाई प्रभावकारी गरिनेछ ।
१३. स्वास्थ्य सेवालाई छप प्रभावकारी बनाउन आवश्यक औषधि तथा उपकरण खरिद गरि स्वास्थ्य संस्थाको स्थितिमा सुधार गरि नागरिकलाई निशुल्क औषधि उपचारको गर्ने व्यवस्थाका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

२. आर्थिक विकास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. स्थानीय आर्थिक विकासलाई योजनाबद्ध रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । यस अन्तरगत स्थानीय प्रतिस्पर्धी बस्तु वा सेवाको सहभागितामूलक पहिचान गरी ती बस्तु वा सेवाहरूको समग्र मुल्य श्रृंखला (उत्पादन देखि बजारीकरण सम्म) मा गाउँपालिका, निजीक्षेत्र र सहकारी (समुदाय) समेतको सहकार्यमा स्थानीय आर्थिक विकासका योजना अन्तरगतका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछन् ।

२. उल्लिखित बमोजिम स्थानीय आर्थिक विकासका सम्भावनाहरूको पहिचान र व्यावसायिक परिचालनका लागि गाउँपालिकाले विशेष पहल गर्नेछ ।
३. स्थानीय आर्थिक विकास पूर्वाधार निर्माण, आर्थिक सराधिकरण तथा वित्तीय साक्षरता सहितको सीप विकास, उद्यमशीलता विकास तथा नव उद्यमशीलता प्रवर्द्धन र विघिटिकृत वस्तुको उत्पादन तथा बजारीकरण समेटिनेछन ।

क. उद्योग तथा पर्यटन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. औद्योगिक तथा व्यावसायिक विकासका लागि गाउँपालिकाका उद्योग बाणिज्य संघ सँग साझेदारीको नीति लिइनेछ । औद्योगिक प्रदर्शनी स्थलको सम्भाव्यता अध्ययन गरी निर्माण कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
२. उद्योग व्यवसाय दर्ता, नथिकरण, स्थानान्तरण तथा नामसारी जस्ता प्रशासनिक प्रकृयालाई सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी सरलीकरण र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
३. लगानीमैत्री नीति तथा औद्योगिक पूर्वाधार सुदुडीकरण गर्दै उद्योग तथा पर्यटनको विकासको नीति निइनेछ ।
४. पर्यटन मार्फत आर्थिक समृद्धि हासिल गर्न गाउँपालिकाको पर्यटन गुरुयोजना तर्जुमा गरी सोही आधारमा पर्यटन पूर्वाधार विस्तार र पर्यटन विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
५. गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका पर्यटकीय स्थलहरू जोड्न पर्यटकीय सडक संजाल कार्यान्वयन प्रारम्भ गरिनेछ ।
६. विभिन्न जातजातिको परम्परागत पर्व, संस्कार र संस्कृतिहरूको प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
७. विभिन्न जातजातिहरूको ऐतिहासिक, सांस्कृतिक, धार्मिक पहिचान अवगत गराउन पर्यटकहरूलाई होमस्टेसहित स्थानीय अर्गानिक तरकारी तथा अन्य खाद्य उत्पादनपाहुनाकी रूपमा राख्न घर छनौट गरिनेछ ।
८. गाउँपालिका भित्रका पर्यटकीय स्थलहरूको प्रचार प्रसारका लागि डकुमेन्ट्री प्रसारण र ब्रोशर हरूको वितरण गरिनेछ ।
९. अन्तर गाउँपालिका सम्बन्ध प्रवर्द्धन गर्दै अन्य स्थानीय तहहरूका असल अभ्यासलाई अनुसरण गरी पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न थप राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गाउँपालिकासँग सम्बन्ध विस्तार गरिनेछ ।

१०. यस ताँजाकोट गाउँपालिकाका पर्यटकीय स्थल वडा नं १को खौला लाई पर्यटिय स्थल पार्क र वडा नं ३ को नाउलि क्षेत्रलाई होमिस्टेको रूपमा विकास गरि पर्यटकीय विकास गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

ख. कृषि तथा पशुपंक्षी सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. खेत चारीमा फलफुलका बोट आर्थिक समृद्धिका लागि उत्पादनमा जोड भन्ने भनाईलाई ध्यानमा राखी उच्च मुन्यका फलफुल, तरकारी तथा ब्रन्जवालीहरूको पकेट क्षेत्रहरू पहिचान गरी सधन कृषि क्षेत्र निर्धारण गरी ती स्वानहरूमा व्यावसायिक कृषि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

२. रैचाने आलीहरूको विउ संरक्षण, खेती विस्तार र बजारीकरणको लागि विशेष प्रबन्ध मिलाइनेछ । गाउँपालिका भ्रमण गर्ने पर्यटकहरूलाई स्थानीय परिकारको झण्डको रूपमा त्यस्तो खाना तयार गर्न दक्ष जनशक्ति तयार गरिनेछ ।

३. कृषि उपजको आयात प्रतिस्थापनको नीति लिई कृषि तथा पशुपालनलाई आधुनिक प्रविधिमा आधारित तुल्याउदै व्यवसायीकरण गरिनेछ ।

४. गाउँपालिका भित्रका कृषकहरूको खण्डिकृत/बर्गिकृत एवं विस्तृत तथ्याड आधार निर्माण गरिनेछ ।

५. उत्पादन लागत, थोक तथा खुद्रा मुन्य विश्लेषण गर्दै विचोत्तियावाट उत्पादकमाथि हुने टगी तथा शोषण नियन्त्रणका लागि मुख्य कृषि उपजको गाउँपालिका भित्र समर्पनमुल्य निर्धारण गरिनेछ । बजारमा हुने मागको जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्न व्यावसायिक कृषकका लागि तोकिएको मुन्यमा गाउँपालिकाले विक्री हुन नसकेको उत्पादन किले ग्वारेन्टी (Buy back guarantee) गरिनेछ ।

६. व्यावसायिक कृषि पकेट क्षेत्रमा सिंचाई, कृषि सडक, विद्युतिकरण, कृषि बजार, सित भण्डार तथा गोदाम घरहरूको पूर्वाधार निर्माण गरिनेछ ।

७. मासु पसल तथा बघशालाहरूको पूर्वाधारको व्यवस्थापन गरी स्वास्थ्य मापदण्डमा आधारित तुल्याइनेछ ।

८. तरकारी उत्पादनको लागि व्यावसायिक, करेसावारी, बगरखेती, करार खेती र कौशी खेतीको लागि तालिम, प्रविधि र लगानीको व्यवस्था सहितको नमूना कार्यक्रम संचालन गरी प्रोत्साहन गरिनेछ ।

ग. सहकारी सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. सहकारी संस्थाहरूको संस्थागत सुशासन प्रवर्द्धन गर्दै निष्पक्षकर्ताहरूको हित संरक्षणका लागि अनुगमनलाई प्रभावकारी तुल्याइनेछ।
२. उत्पादनमूलक सहकारीहरूको स्थापना गरिएमा बिँउपूजी लगानीको रूपमा सहयोग उपलब्ध गराइने र वार्षिक उत्पादनका अनुदान दिने नीति लिइने छ।
३. गाउँपालिका भित्र स्थापना हुने कृषि समूह निजी फर्म र सहकारीहरूको दर्ता तथा कार्या क्षेत्र अनुमति प्रस्ता विषयहरूलाई व्यावस्थित ढंगले अधि बढाइनेछ।
४. सहकारीहरूको माध्यमबाट उत्पादनशिल क्रियाकलापमा संलग्न नागरिकहरूको पूँजी संकलन तथा परिचालन गरी साना तथा स्वरोजगारीका अवसर श्रृंजना गरी गरिबी न्यूनिकरण गर्ने योजनालाई निरन्तरता दिइनेछ।
५. कृषि लगायत विषयगत सहकारीलाई तो क्षेत्रमा केन्द्रित भै लगानी गर्ने नीतिलाई कठोर रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ। काम सारो स्वामित्व निजिको नीतिलाई अख्तियार गरिनेछ।

३. सूचना तथा संचार सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. पत्रकार महासंघको सहकार्यमा स्थानीय संचार गृहहरूको सुदृढिकरण गर्दै संचार संस्था र गाउँपालिका सहकार्यमा जनहितकारी सूचनाहरू सम्प्रेषण गर्ने, गाउँपालिकाका निर्णय तथा सूचनाहरूमा संचार संस्थाहरूको पहुँच बढाई सुन्ता सरकारको नीति लिइनेछ।
२. गाउँपालिका क्षेत्र भित्रबाट प्रकाशित हुने स्थानीय तथा राष्ट्रिय पत्रपत्रिका, अनलाईन पत्रिकाहरूको व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ।
३. विज्ञापन तथा सूचनामा स्थानीय संचार संस्थाहरूलाई प्राथमिकता दिइनेछ।
४. नागरिकहरूको सूचनाको हकको सम्मान गर्दै गाउँपालिकालाई सूचनामैत्रि बनाइनेछ।

४. न्याय, कानून तथा मानव अधिकार प्रवर्द्धन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र भित्रका विवादहरूको शीघ्र निरूपण गरी प्रभावकारी न्याय सम्पादन गर्न आवश्यक नीति तथा कानूनहरूको प्रवन्ध मिलाइनेछ।
२. न्यायिक समितिका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको विषयगत ज्ञान र क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गरिनेछ।

३. सभाबाट हालसम्म निर्माण भएका ऐन कानूनहरूलाई संग्रहित गरी स्थानीय कानून संग्रह प्रकाशन गरिनेछ।
४. मानव अधिकारको सम्मान, संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक नीति तथा कानून तर्जुमा गरी प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ।
५. न्याय सम्पादनको कार्यलाई थप व्यवस्थित गर्न यस सम्बन्धी सम्पूर्ण प्रक्रियालाई डिजिटल जस्टिस सिस्टम तयार गरी लागु गर्न पहल गरिनेछ।
५. सुशासन, सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता विकास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम
  १. गाउँपालिका भित्र रहेका स्रोत साधन, सेवा केन्द्र लगायत सम्पूर्ण नागरिकहरूको पेशा व्यवसाय, सामाजिक आर्थिक अवस्था, रोजगारीको अवस्था सहितका विवरणहरू समावेश गरी विद्युतीय स्थानीय तह पार्छ चित्र (Digital LG Profile) तयार गरिनेछ।
  २. गाउँपालिका भित्रका नागरिकहरूको गुनासो तथा सेवा सम्बन्धी जिज्ञासा सुन्ने र सो को सम्बोधन अनलाईन प्रणाली कै माध्यमबाट गर्ने गरी नागरिक गुनासो व्यवस्थापन प्रणाली (Citizen Grievances Response App) तयार गरी लागु गरिनेछ।
  ३. आर्थिक तथा प्रशासनिक अनुशासन कायम गर्ने सम्बन्धमा बाँकीको बर्खाता, पेशकी, बेहजु लागत विवरण अद्यावधिक गरी कडाईका साथ असुल उपर एवम् फछ्यौट गर्ने कार्य अगाडी बढाईनेछ।
  ४. प्रत्येक महिनाको आय/व्ययको मास्केबारी गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयको सूचनापाटि तथा वेबसाइटमा प्रकाशित गरिनेछ।
  ५. गाउँपालिका कार्यालयको मानव संसाधन पर्याप्त नभएका क्षेत्रमा सम्बन्धित विषयका विज्ञहरूलाई सहजकर्ता वा विशेषज्ञको रूपमा प्रयोग गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
  ६. जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूको सीप तथा क्षमता अभिवृद्धिको लागि आवश्यक तालिम, गोष्ठी तथा अध्ययन अवलोकन भ्रमण कार्यक्रमलाई परिणाममुखी बनाईनेछ।
  ७. गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने सम्पूर्ण सेवा र विकास निर्माणमा हुनसक्ने भ्रष्टाचार, अपारदर्शिता तथा दिक्कतसुस्तीमा शुन्य सहनशीलताको नीति अख्तियार गरिनेछ।

- सो कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन प्रत्येक वडा कार्यालयहरू र सार्वजनिक स्थानहरूमा गाउँपालिकाको तर्फबाट सुझाव पेटिकाहरू राखिने छ ।
८. गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने योजना, लेखा, नक्सा, राजस्व लगायत सर्वे सेवाहरूमा सफ्टवेयर निर्माण गरी कागज विहीन प्रणाली बनाउन विधुतीय प्रणालीलाई जोड दिईने छ ।
  ९. आधारभुत वस्तु तथा सेवाको सहज आपूर्ति र गुणस्तर कायम गर्न नियमित रूपमा बजार अनुगमन गरिनेछ ।
  १०. गाउँपालिका भित्रका सार्वजनिक तथा सरकारी जग्गाहरूको मिहिना/बंगले खोज तथा अध्ययन गरी अभिलेख राखी त्यस्ता जग्गाहरूको संरक्षण गरिनेछ ।
  ११. गाउँपालिका भित्र रहेका असंगठित क्षेत्रका मजदुरहरूको तथ्याङ्क संकलन तथा अभिलेख व्यवस्थापन गरी निजहरूको रोजगार तथा सेवाको सुरक्षा र निजहरूको हित प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
  १२. विपन्न र न्यून आय भएका घर परिवार पहिचान गरी परिचयपत्र उपलब्ध गराई सक्षित कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
  १३. सार्वजनिक खर्चलाई वैज्ञानिक अनुमान योग्य र नतिजामुखि तुल्याउन मध्यकालिन खर्च संरचना (MTEF) पद्धति प्रयोगमा ल्याइने छ ।
  १४. संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र अन्य स्थानीय तहहरूसँग आपसी सहकार्य र समन्वयको लागि अन्तर समन्वय तथा सहकार्य नीति तर्जुमा गरिनेछ ।
६. वन, वातावरण, जलवायु परिवर्तन तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

क. खानेपानी तथा सरसफाई

१. खानेपानीको जटिलतम समस्याको तत्कालिन, अल्पकालिन र दीर्घकालिन समाधानका लागि सम्भाव्य स्रोतहरूको खोजी तथा योजना तयार गरी खानेपानीको उत्पादन तथा वितरणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२. जलाधार संरक्षण कार्यक्रम संचालन गरी गाउँपालिका भित्र रहेका भूमिगत पानीका मूलहरू, जलाधार र सिमसार क्षेत्रहरूको संरक्षण एवं प्रवर्द्धन गर्दै ती स्रोतहरूबाट खानेपानी आपूर्तिको प्रवन्ध मिलाइनेछ ।

३. विभिन्न खोला, नदी तथा अन्य स्रोतबाट खानेपानीलाई आपूर्ति गर्ने व्यवस्थाको लागि प्राविधिक सम्भाव्यता अध्ययन गरी संघ सरकार र प्रदेश सरकारको सहकार्यमा निर्माण कार्य अधि बढाइनेछ।
  ४. सडक किनारा र सार्वजनिक स्थानहरूलाई हरियाली र सुन्दर तथा सफा राख्ने कार्य गरिनेछ।
  ५. टोल विकास संस्था र सामाजिक संघ संस्थाहरूसँग फोहोर संकलन तथा व्यवस्थापन कार्यमा सहकार्यको नीति लिइनेछ।
  ६. अस्पताल जन्य फोहोरलाई व्यवस्थित तुल्याउन सम्बन्धित निकायहरूलाई पूर्ण रूपमा जिम्मेवार बनाइनेछ। जथाभावी फोहोर फाल्ने र फोहोर गर्ने व्यक्तिहरूलाई जरिवाना तथा अन्य दण्ड सजाय गर्ने नीति लिइनेछ।
  ७. प्लाष्टिक जन्य फोहोर नियन्त्रण तथा न्यूनिकरण गर्न प्लाष्टिक झोलाहरूको प्रयोगलाई निरुत्साहित गरिने छ।
  ८. गाउँपालिकाका मुख्य स्थानहरूमा समुदायको सहकार्यमा उपयुक्त जग्गाको खोजि गरी सार्वजनिक शौचालयहरू निर्माण तथा संचालनलाई अभियानका रूपमा अगाडी बढाइनेछ।
  ९. खानेपानी तथा सरसफाइको सेवालाई प्रभावकारी बनाउन पहल गरिनेछ।
- ख. वातावरण, जलवायु परिवर्तन तथा विपद् व्यवस्थापन**
१. जलवायु परिवर्तनको प्रतिकूल प्रभावहरूलाई अनुकूलन गर्न गाउँपालिकाको क्षमता बढाउने साथै खाद्य उत्पादनलाई प्रतिकूल असर नपर्ने किसिमले जलवायु उत्पानशीलता वृद्धि गर्ने । न्यून हरित ग्यास उत्सर्जनलाई विकास गर्न प्रेरित गर्ने र सो सम्बन्धी अनुभव आदान प्रदान गरी गाउँपालिकाको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ।
  २. पूर्वाधार आयोजनाहरूको कार्यान्वयन गर्दा त्यस्ता आयोजनाहरूले वातावरणमा पार्ने असर न्यूनिकरणको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण (IEE) र वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) अध्ययन गरिनेछ।
  ३. खाली जग्गामा वृक्षारोपण, हरियाली प्रवर्धन तथा वनको संरक्षण र हैसियतमा सुधार गरी जल, जमीन तथा वातावरणको संरक्षण र जीविकोपार्जनको अवसरमा वृद्धि गरिनेछ।

४. विपद जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा गरी सो अनुसार विपद पुर्व तयारी, विपद न्यूनीकरण, प्रतिकार्य र पुनर्स्थापनाको कार्यलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
५. दुंगा गिट्टि बासुवा जस्ता नदीजन्य पदार्थ र अन्य प्राकृतिक श्रोतहरूको अनाधिकृत एवं अवैज्ञानिक दोहनलाई नियन्त्रण गरिनेछ ।
६. सार्वजनिक निजी साझेदारीमा निर्माण पूर्वाधार निर्माण गरी फोहोर मैला प्रशोधन केन्द्रलाई व्यावसायिक रूपमा संचालन गर्न नीतिगत तथा कानूनी व्यवस्था गरी फोहोर मैला संकलन, व्यवस्थापन र उपयोगको नीति लिइने छ ।
७. विपद जोखिम व्यवस्थापन कोषमा रकम अभिवृद्धि गर्दै प्रभावकारी श्रोत परिचालन गरिनेछ ।
८. गाउँपालिकाको विपद जोखिम नक्साङ्कन गरी सोही आधारमा विशिष्ट प्रकृतिका विपद जोखिम प्रतिकार्य तथा पुनर्उत्थान कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
९. सम्बेदनशील जलाधार क्षेत्रका जमिनहरूको अतिक्रमण नियन्त्रण गरिनेछ ।
७. भौतिक पूर्वाधार विकास शहरी योजना, बस्ति विकास, आवास तथा पूर्वाधार सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम
  १. आवधिक योजना, आवास योजना, र बस्ति विकास योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
  २. पूर्वाधार निर्माणका आयोजनाहरू संचालन गर्दा लागत-लाभ विवेचनका आधारमा उच्च नतिजा एवं प्रतिफल दिने, समतामुलक विकासको आधारको रूपमा रहने, पिछडिएका र कम विकसित क्षेत्रलाई मूल प्रवाहिकरणमा न्याउन सहयोग गर्ने आयोजनाहरू पहिचान गरी "आयोजना बैंक" तयार गरिने छ । सो बैंकमा समाविष्ट आयोजनाहरूमा मात्र बजेट विनियोजन गर्ने नीति लिइनेछ ।
  ३. गाउँपालिकाको भूउपयोग क्षेत्र निर्धारण गरी बस्ति विकास योजना सहित भौतिक विकास गुरुयोजना तयार गरी आवास तथा बस्ति विकास, भवन तथा सार्वजनिक निर्माण लगायत पूर्वाधार निर्माण कार्य व्यवस्थित र गुणस्तरीय रूपमा संचालन गरिनेछ ।
  ४. दिर्घकालिन लगानी गरि गाउँपालिकाको सडक विकास गर्न सडक गुरुयोजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

५. आवासको हकलाई सुनिश्चित गर्न सुरक्षित तथा रोजगारीको समेत व्यवस्था हुन सक्ने स्थानमा जग्गा प्राप्त गरी सहूलिमत आवास योजना कार्यान्वयन गरिनेछ । यसका लागि निजीक्षेत्र संग साझेदारी समेत गर्न सकिनेछ ।
६. एकिकृत वस्ति विकास योजनाद्वारा निर्दिष्ट गरेका पूर्वाधारहरूको निर्माण कार्यका लागि संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र साझेदारहरूको सहकार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७. गाउँपालिकाको विकासमा रुपान्तरणकारी परिवर्तन ल्याउन सक्ने केहि ठुला आयोजनाहरू पहिचान गरी गाउँपालिका गौरव आयोजनाका रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ र त्यस्ता आयोजनामा श्रोतको अभाव हुन दिइने छैन ।
८. एकिकृत वस्ति विकास योजना तर्जुमा गरी अव्यवस्थित बसोवासलाई व्यवस्थित तुल्याउन एकिकृत वस्ती विकास आयोजना संचालन गरिनेछ । गाउँपालिकाको महानाको रुपमा रहेको पार्क, खुल्ला ठाउँ, सामुदायिक भवन लाई बर्मत तथा पुननिर्माण गरी सभा समारोहहरू संचालन गर्न प्राथमिकता दिइनेछ ।
९. विगत देखिका निर्माणाधिन तथा अधुरा योजनाहरूलाई सम्पन्न गर्न क्रमागत रुपमा बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
१०. घर निर्माणमा जनताको अनुत्पादक खर्च नहोस् र पुँजी चलायमान होस् भन्ने उद्देश्यले घर निर्माण गर्नु पूर्व नागरिकलाई घरको आवश्यकता, घरको लागत, मापदण्ड र उपयोग सम्बन्धमा निःशुल्क परामर्श दिइनेछ ।
११. नेपाल राष्ट्रिय भवन संहिता २०६०, वस्ती विकास, शहरी योजना तथा भवन निर्माण सम्बन्धी मापदण्ड २०७२, राष्ट्रिय भू-उपयोग नीति, भवन तथा योजना मापदण्ड २०५६ लगायतका राष्ट्रिय प्रादेशिक एवं स्थानीय भूमि व्यवस्थापन तथा भवन नियमन सम्बन्धी ऐन, मापदण्ड तथा निर्देशिकाहरूलाई कडाईका साथ लागु गरी सुरक्षित एवं व्यवस्थित निर्माणगर्ने नीतिलाई लागु गर्न पहल गरिनेछ ।
१२. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र बन्ने संस्थागत सार्वजनिक तथा व्यापारिक भवनहरूमा पार्किङ्ग स्थलको व्यवस्था अनिवार्य गर्नु पर्ने नीति लिइनेछ । आवासीय भवनमा "एक घर-एक विरुवा" नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१३. भवन निर्माण अनुमति प्रकृयालाई प्रविधिमा आधारित तुल्याई सहजिकरण गरिनेछ ।
१४. गाउँपालिका भित्र भू-उपयोग नीति लागु गर्दै जाने नीति लिइनेछ ।

१५. गाउँपालिका भित्र सडकको मापदण्डलाई आवश्यकताको आधारमा कायम गरी सडक मापदण्डको समस्यालाई समन्वय गरी समाधान गरिनेछ।
१६. गाउँपालिका स्वामित्वमा रहेको भौतिक संरचनाहरूको आवधिक रूपमा मर्मत सम्भार कार्य सम्पन्न गरिनेछ।
१७. 'एक बड्डा-एक पार्क' निर्माण नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ।
१८. पूर्वाधारका योजनाको निर्माण तथा सञ्चालनमा निजीक्षेत्र संगको साझेदारीका लागि विभिन्न आयोजना तयार गरि कार्यान्वयन गरिनेछ।
१९. गाउँपालिका भित्र रहेका सबै सडक खण्डको स्तर उन्नोति गरि प्राकृतिइ र पिचका लागी विशेष पहल गरिनेछ।

८. राजस्व तथा आन्तरिक स्रोत परिचालन नीति तथा कार्यक्रम

१. आन्तरिक आय व्यवस्थापन, प्राकृतिक स्रोत बिक्रि सम्बन्धी ऐन तथा नियमावली तर्जुमा गरी राजस्व परिचालनलाई थप व्यवस्थित तुल्याइनेछ।
२. आन्तरिक आयका स्रोतहरूको सम्भाव्यता अध्ययन, राजस्व बौडफाँड, अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण, तथा गैससको स्रोत परिचालनको लागि स्थानीय सरोकारवाला, प्रदेश सरकार, र नेपाल सरकारका निकाय तथा गैसस र विकास साझेदार संग परामर्श, समन्वय, र साझेदारी गरिनेछ।
३. करको दर सम्भव भएसम्म न्यूनतम गर्दै करको दायरा विस्तार गर्ने नीति लिइनेछ। प्रगतिशिल कर प्रणाली अवसम्पन गरी नागरिकहरू बिच रहेको असमानता न्यूनिकरण गर्दै लगिनेछ।
४. गाउँपालिकाको आन्तरिक राजस्व अभिवृद्धिका लागि करका नयाँ सम्भाव्य क्षेत्रहरू पहिचान गरिनेछ।
५. बडा कार्यालयहरूसँग समन्वय गरी घर बहाल करमा रहेको चुहावट नियन्त्रण गर्न घरधनी र बहालमा रहनेहरूको अभिलेख अभ्यावधिक राख्ने प्रणाली विकास गरिनेछ।
६. विगतदेखि लिज वा बहालमा लगाइएका गाउँपालिकाको स्वामित्वमा रहेका संरचनाहरूको हाल प्रचलित बजार दर समेतलाई आधार मानी बहाल रकम पुनरावलोकन गरिनेछ।

३. दुंगा, गिरी बालुवा जस्ता नदीजन्य पदार्थको ठेका व्यवस्थापनमा संघीय वन सम्बन्धी कानूनका कारण उत्पन्न जटिलतालाई दृष्टिगत गरी बैकल्पिक पद्धतिको रूपमा गाउँपालिकाबाटै उत्खनन गरी बिक्री गर्ने विधि अवलम्बन गरिनेछ।
८. करदाताहरूको अभिलेख व्यवस्थापन सुदृढ गर्दै उत्कृष्ट करदाताहरूलाई पुरस्कृत तथा सम्मानित गर्ने नीति लिइनेछ।
९. कर र प्रशासनलाई सूचना प्रविधिमैत्री एवं करदातामैत्री तुल्याउने सकिनेछ।
१०. करदाताको कर सगतलाई व्यवस्थित, पारदर्शी र प्रभावकारी रूपमा उपयोग गर्न, करदातालाई कर सम्बन्धी सूचना प्रवाह गर्न डिजिटल कर प्रणाली लागु गरिनेछ।

अन्य

यस तौजाकोट गाउँपालिकामा उत्कृष्ट विद्यालय उत्कृष्ट शिक्षक उत्कृष्ट कृषक उत्कृष्ट स्वास्थ्यकर्मी उत्कृष्ट कर्मचारी लगायतका पालिका भरि आ आफ्नो व्यवसाय र पेशा प्रति उत्कृष्ट कार्यसम्पादन गर्ने व्यक्ति समुह वा संघ संस्थालाई मनोबल उच्च राख्न आवश्यक पुरस्कारका लागि उचित बजेटको व्यवस्था गरिनेछ।

धन्यवाद

लालकेश जैसी

अध्यक्ष तौजाकोट गाउँपालिका हुम्ला

यस सभाका सभाध्यक्ष ज्यु गाउँ सभाका सदस्य ज्युहरु यस आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को तौजाकोट गाउँपालिको विनियोजन ऐन २०८० यस सभा समक्ष पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु।